

Memorandum: Naar een blue deal voor de referentieregio Gent

Onze burens in Wallonië, maar ook in Limburg en Vlaams-Brabant werden in de zomer van 2021 geconfronteerd met een nooit geziene neerslag gevolgd door zeer zware overstromingen. De materiële schade maar ook het menselijk leed waren enorm. Analyses werden gemaakt en acties geformuleerd om beter gewapend te zijn tegen overstromingen in de toekomst. Want alhoewel het nooit mogelijk zal zijn het risico op wateroverlast tot nul te reduceren – zeker niet als het gaat over neerslagen zoals deze die zich toen hebben voorgedaan – is het zonder enige twijfel nodig en nuttig maatregelen uit te voeren om de waterveiligheid te verhogen. De klimaatverandering met meer extremen – meer wateroverlast maar ook langere periodes van droogte - drukt ons met de neus op de feiten.

Als gevolg van deze gebeurtenis heeft men rekenwerk uitgevoerd, waarbij bij wijze van denkoefening werd nagegaan wat de mogelijke gevolgen zouden kunnen zijn in Vlaanderen, mocht een dergelijke neerslag onze regio's treffen. Deze oefening resulteerde in de zgn. 'waterbomkaarten'.

De regio is zich er goed van bewust dat deze kaarten het product zijn van een zeer rudimentaire doorrekening. Toch kan het signaal dat hiermee gegeven werd niet ontkend worden: de regio rond Gent zou bijzonder zwaar getroffen worden.

Er zijn de voorbije twee eeuwen heel wat aanpassingen doorgevoerd aan het natuurlijk watersysteem in de regio. We denken aan de aanleg van het Leopoldskanaal na de Belgische onafhankelijkheid om de door Nederland geblokkeerde waterafvoer te herstellen; de rechttrekkingen van de Leie en Bovenschelde; maar ook de aanleg van het kanaal Gent-Terneuzen in functie van de scheepvaart en economische welvaart; het aanleggen van het Afleidingskanaal en de Ringvaart om de waterveiligheid te verhogen; het innemen van tal van vroegere meersen in het kader van stedelijke ontwikkeling. Deze oplossingen werden uitgewerkt op basis van de op dat moment beschikbare inzichten en hebben er mee voor gezorgd dat de regio uitgroeide tot een bloeiende economische regio.

Rekening houdend met deze context, maar vooruitkijkend naar een toekomst met een veranderend klimaat, vraagt de regio aan Vlaanderen om samen na te gaan hoe de referentieregio Gent robuuster kan gemaakt worden zodat we beter voorbereid zijn op een klimaat met meer extreme neerslag en droogte. Het Sigmaphan, dat is uitgewerkt voor het Benedenscheldebekken, kan als voorbeeld worden aangehaald.

Concreet vraagt het politiek streekforum van de referentieregio Gent om – samen met de stakeholders uit de regio – een proces op te starten waarbij de komende jaren de volgende stappen worden uitgewerkt:

1. Uitwerken van een rekenmodel om de waterveiligheid te verhogen waarbij verschillende scenario's op hun efficiëntie worden onderzocht;
2. Zoeken naar win-win situaties waarbij de verschillende maatschappelijke opgaven o.a. op het vlak van waterveiligheid en waterschaarstebestrijding, maar ook op vlak van natuur, wonen, recreatie, landbouw en economie hand in hand kunnen gaan;
3. Uitvoeren van een maatschappelijke kosten-baten analyse van de maatregelen;
4. Concreet uitvoeren van de meest waardevolle maatregelen i.s.m. de besturen van de regio.

De besturen, actief binnen de referentieregio Gent, bieden aan om dit proces ten volle te ondersteunen en mede-eigenaarschap op te nemen van deze uitdaging, niet enkel technisch inhoudelijk maar ook door te zorgen voor een stevig lokaal draagvlak. Dit houdt ook in dat de referentieregio op een solidaire manier vorm geeft aan het verdeelvraagstuk m.b.t. het creëren van bijkomende ruimte voor water.